

חזיר טהור הרב מואיז נבון

ויקרא יא - (א) וַיִּדְבֹר יְקוֹק אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: (ב) דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת חֻקֵּי אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ: (ג) **כָּל מִפְרֶסֶת פְּרִסָּה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פְּרִסָּה מַעֲלַת גֶּרֶה בְּבִהֵמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ**: (ד) אֲדָא אֵת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמִּפְרִסֵי הַפְּרִסָּה אֵת הַגִּמְלָה כִּי מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפְרִסָּה הוּא אֵת הַפְּרִסָּה לֹא יִפְרִיס **טָמֵא** הוּא לָכֶם: (ה) וְאֵת הַשֶּׁפֶן כִּי מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפְרִסָּה לֹא יִפְרִיס **טָמֵא** הוּא לָכֶם: (ו) וְאֵת הָאֲרֻנְבָת כִּי מַעֲלַת גֶּרֶה הוּא וּפְרִסָּה לֹא הִפְרִיסָהּ **טָמֵא** הוּא לָכֶם: (ז) **וְאֵת הַחֲזִיר כִּי מִפְרִיס פְּרִסָּה הוּא וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פְּרִסָּה וְהוּא גֶרֶה לֹא יִגֵּר טָמֵא הוּא לָכֶם**: (ח) מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טָמֵאִים הֵם לָכֶם:

דברים יד - (ג) לֹא תֹאכַל כָּל תוֹעֵבָה: (ד) זֹאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ שׁוֹר שֶׁה כְּשִׁבִים וְשֶׁה עֲזִים: (ה) אֵיל וְצִבִי וְחֲמוֹר וְאֶקוּ וְדִישׁוֹן וְתֵאוּ וְזֶמֶר: (ו) וְכָל בְּהֵמָה מִפְרֶסֶת פְּרִסָּה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת שְׁתֵּי פְרִסוֹת מַעֲלַת גֶּרֶה בְּבִהֵמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ: (ז) אֲדָא אֵת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמִּפְרִסֵי הַפְּרִסָּה הַשְּׂסוּעָה אֵת הַגִּמְלָה וְאֵת הָאֲרֻנְבָת וְאֵת הַשֶּׁפֶן כִּי מַעֲלָה גֶרֶה הִמָּה וּפְרִסָּה לֹא הִפְרִיסוּ **טָמֵאִים הֵם** לָכֶם: (ח) וְאֵת הַחֲזִיר כִּי מִפְרִיס פְּרִסָּה הוּא וְלֹא גֶרֶה **טָמֵא** הוּא לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ: ט

תלמוד בבלי מסכת חולין דף נט עמוד א - ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא, שליט בעולמו יודע שאין לך דבר שמפריס פרסה וטמא אלא חזיר, לפיכך פרט בו הכתוב הוא.

~ חזיר לאכילה ~

אור החיים ויקרא פרק יא (ג)

... על דרך אומרם ז"ל (רבינו בחיי בשם תנחומא) למה נקרא שמו חזיר שעתיד לחזור להיות מותר ...

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י משנה א

ויסוד התשיעי הבטול. והוא שזו תורת משה לא תבטל, ולא תבוא תורה מאת ה' זולתה, ולא יתוסף בה ולא יגרע ממנה לא בכתוב ולא בפירוש, אמר לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו.

אור החיים ויקרא פרק יא

(ז) והוא גֶרֶה לֹא יִגֵּר. פירש תנאי הוא הדבר לזמן שהוא "לא יגר", אבל לעתיד לבא יעלה גרה ויחזור להיות מותר, ולא שישאר בלא גרה ויותר כי תורה לא תשונה:

הרמ"ע מפאנו בספרו עשרה מאמרות מאמר "חקור דין" (ח"ב פי"ז) מפרש המדרש כפשוטו שלעתיד לבוא החזיר יותר באכילה, וה' ישלים לו סימני טהרה. [בתורה שלמה, ויקרא י"א: ז, לד]

~ על הזהות ~

תלמוד בבלי מסכת בכורות דף ה עמוד ב

מתני'. ... בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה; מותר באכילה, וטמאה שילדה כמין בהמה טהורה - אסור באכילה, שהיוצא מן הטמא - טמא, והיוצא מן הטהור - טהור.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק א

הלכה ד - בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה אף על פי שאינו מפריס פרסה ולא מעלה גרה אלא כמין סוס או חמור-לכל-דבר, הרי זה מותר באכילה, ...
הלכה ה - בהמה טמאה שילדה כמין בהמה טהורה אף על פי שהוא מפריס פרסה ומעלה גרה והרי הוא כמין שור-לכל-דבר או כמין שה, הרי זה אסור באכילה, שהגדל מן הטמאה טמא ומן הטהורה טהור, ...

R. J. D. Bleich, The Problem of Identity in Rashi, Rambam, and the Tosafists, Tradition 41:2

p.34 ... It is reported that R. Chaim Soloveitchik queried: Why is a horse a horse? Is it a horse because it is a horse or is it a horse because its mother was a horse? To rephrase the question: Is a horse a horse because it manifests the characteristics that are the necessary conditions for identification as a member of the equine species or is a horse a horse because its mother was a horse? R. Chaim proceeded to declare that a horse is a horse solely because its mother was a horse and explained that ancestral identity is the sole factor that determines membership in a particular species. Thus, as spelled out by the Mishnah, *Bekhorot* 5b, identity as a member of a clean or unclean species is determined by birth and not by distinguishing physical characteristics. Accordingly, a colt is a horse because its mother's persona is transposed to her young. Of course,

the mother is the proximate cause of the existence of her offspring; however, the identity of the young is not rooted simply in the causative factor but in the accompanying transfer of identity. p.37 ... physical characteristics, even those regarded as species-distinctive such as split hooves or ruminant stomachs, are regarded as accidents—in the philosophical sense of the term—having no bearing upon determination of species identity. Accordingly, if a cow gives birth to progeny having all phenomenological characteristics of a pig such an animal is endowed with the halakhic status of a cow in every sense. [And vice versa].

~ פירוש סימבולי ~

תורה תמימה הערות ויקרא פרק יא הערה כא

... ועי בפירוש אור החיים עה"ת כאן כתב וז"ל, ... עכ"ל. וכל הדברים האלו תמוהים ונפלאים מאוד, דמניין לקח לו מקור לחידוש נפלא זה, ... ולמה זה דוקא החזיר יותר משאר מינים טמאים. ... הרי מבואר שכל עיקר אגדה זו באה בדרך משל ומליצה לכונה אחרת, ושגגה גדולה היא לתפוס המאמר לענין התרת החזיר לע"ל,....:

שו"ת רדב"ז חלק ב סימן תתכח

... וכבר נשאלתי על כיוצא בזה שאמרו ז"ל למה נקרא שמו חזיר שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל. ולפי הפשט איפשר לתרץ על הדרך אשר כתבתי כי יהיו ישראל אוכלים משמנים כאלו הותר להם בשר חזיר לא שיותר להם בשר חזיר ח"ו [ועל דרך הסוד יש למעלה שר אחד ושמו חזריא"ל והוא קטיגור על ישראל] ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל להיות להם סניגור ודעהו.

רבינו בחיי ויקרא פרק יא, ד-ז

ובמדרש: הזכיר כאן ארבע חיות אלה בארבעה פסוקים, כל חיה וחיה בפסוק בפני עצמו, לרמוז על ארבע מלכויות שהיו בזמנים חלוקים כל אחד ואחד גלות בפני עצמו. ודרשו רז"ל (תנחומא שמיני, ח) את הגמל זו מלכות בבל, שנאמר: (תהלים קלו, ח) "בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו". את השפן, זו יין שבטלה התורה מפי הנביאים, שנאמר: (עמוס ח, יא) "הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'", וכתוב: (עמוס ח, יב) "ונעו מים עד ים". ואת הארנבת, זו מדני שעשתה את ישראל פאה והפקר להשמיד להרוג ולאבד, וכן שם אשת תלמי ארנבת שמה. ואת החזיר, זו מלכות גלות הרביעי, שנאמר: (תהלים פ, יד) "יכרסמנה חזיר מיער". ...

[1] ומדרש תנחומא: למה נמשלה מלכות זו לחזיר, שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר עליהן מדת הדין. **[2]** ויש נוסחאות שכתוב בהן: שעתיד להחזיר העטרה ליושנה, והענין כי שני המקדשים נבנו ע"י ישראל, בית ראשון בנה שלמה שהוא מזרע יהודה, בית שני בנה זרובבל שהיה ג"כ מזרע יהודה, שנאמר: (זכריה ד, ח) "ידי זרובבל יסדו" וגו', ונעשה על ידי כורש שנתן רשות בזה, אבל הבית השלישי עתידה אומה זו לבנותו, וזהו שאמר: עתיד להחזיר העטרה ליושנה, לפי שהוא החריבו.

[3] ויש נוסחאות שכתוב: עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לנו, וההמון מבינים שהחזיר יהיה טהור לישראל [לאכול], אבל באור הענין על הכח שלו שהוא מצר לישראל, ולעתיד ישוב עם שאר כל הכחות לעזור ולתמוך לישראל כי ירבה השלום בעולם, שנאמר: (ישעיה יא, ו) "וגר זאב עם כבש" וגו', וכתוב: (ישעיה יא, ט) "לא ירעו ולא ישחיתו".

~ טומא, טהרה והעתיד לבוא ~

רמח"ל, מסילת ישרים, פרק טז, "בבאור מדת הטהרה"

הטהרה היא תיקון הלב והמחשבות. וזה הלשון מצאנוהו אצל דוד, שאמר (תהילים נ"א): "לב טהור ברא לי אלוקים". ועניינו, שלא יניח האדם מקום ליצר במעשיו, אלא יהיו כל מעשיו על צד החכמה והיראה ולא על צד החטא והתאוה... ואמנם צריך שתדע, שכמו ששייך טהרת המחשבה במעשים הגופניים, ... כן שייך טהרת המחשבה במעשים הטובים הקרובים לבורא יתברך שמו, ... שלא יהיו משל היצר, והוא ענין "שלא לשמה"... ואולם כבר נתבאר דברי חז"ל שיש מינים שונים של "שלא לשמה": הרע מכולם הוא שאיננו עובד לשם עבודה כלל, אלא לרמות בני האדם ולהרוויח כבוד או ממון. וזהו שאמרו בו: "נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו" (ירושלמי ברכות פ"א). ועליו אמר הנביא: "ונהי כטמא כולנו וכבגד עדים כל צדקותינו" (ישעיה ס"ד)... וכן אמרו ז"ל (סנהדרין ק"ו): "רחמנא לבא בעי". כי אין די לאדון ברוך הוא במעשים לבדם שיהיו מעושי מצווה, אלא העיקר לפנינו שהלב יהיה טהור לכוון בה לעבודה אמיתית.

ויקרא רבה (וילנא) פרשת שמיני פרשה יג

משה אמר (ויקרא יא) "ואת החזיר כי מפריס פרסה". ... חזיר בשעה שהוא רובץ מוציא טלפיו ואומר: ראו שאני טהור...

שו"ת רדב"ז - למה נקרא שמו חזיר שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל.

ישעיה יא: ט - לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את יקוק כמים לים מכסים: